

1. Indledning

Der blev i september måned indgået aftale om forlængelse af A.P. Møller – Mærskts eneretsbevilling i den danske del af Nordsøen, og regeringen har i forlængelse heraf fremsat beslutningsforslag om aftalen i Folketinget samt lovforslag om ændring af kulbrintebeskatningsloven og undergrundsloven.

Det er staten, der har ejendomsretten til den danske undergrund. Olie- og gasforekomsterne i den danske del af Nordsøen er knappe naturressourcer, der i sig selv har en værdi. Den danske stat har i lighed med en række andre lande valgt at lade private virksomheder få koncession til at forestå indvindingen af olie og gas, for derved at drage fordel af den viden og teknologi virksomhederne besidder. Der er tale om lange koncessioner (typisk 30 år), der afspejler, at der ved indvinding af olie og gas er behov for langsigtede investeringer. Dette skal bidrage til, at der samfundsøkonomisk opnås størst mulig værdi af olie- og gasressourcerne i Nordsøen, hvilket også beror på, at koncessionsvilkår og skatteregler udformes, så virksomhederne har økonomisk interesse i at investere i efterforskning og teknologiudvikling, uden at det fører til væsentlige forvriddninger, eller at staten ikke får sin passende andel.

Den indgåede aftale indebærer, at staten får en betydelig større del af overskuddet fra udnyttelse af eneretsbevillingen i Nordsøen. Fra 2004 opnår staten 20 pct. overskudsdeling/statsdeltagelse, ligesom der gennemføres en effektiv kulbrintebeskatning med reduktion i investeringsfradraget fra 250 pct. til 30 pct., hvorved forvriddninger væsentligt minimeres. Samtidig med at produktionen kan tilrettelægges mere økonomisk optimalt ved at ophæve feltafgrænsningen og fjerne de såkaldte bruttoafgifter som royalty og rørledningsafgift. Hertil kommer, at aftalen (inkl. kompensationsbestemmelse) skaber ro om Nordsøen, så der kan investeres og planlægges langsigtet, hvilket er helt afgørende for, om værdierne udnyttes effektivt. Der er i Redegørelse

om Nordsøen, oktober 2003, redegjort mere detaljeret for de enkelte elementer i aftalen

Når økonomien i aftalen skal vurderes - set ud fra en samfundsøkonomisk synsvinkel - er det især følgende forhold, som må anses for væsentlige:

- Aftalen bidrager til, at de værdier, der er i Nordsøen, udnyttes samfundsøkonomisk optimalt.
- Hvilket provenu aftalen giver staten.
- Aftalen er robust (følsomhedsanalyser).
- Der er en rimelig fordeling af overskuddet fra aktiviteterne i Nordsøen mellem staten og bevillingshaver, givet at undergrunden tilhører staten (rentabilitetsanalyser).

Neden for søges disse forhold belyst for at give et samlet billede af aftalen fra en samfundsøkonomisk synsvinkel. Dette sammenfatter samtidig en række af de oplysninger og beregninger, som er givet i svarene til Folketinget.

2. Olie og gas produktionen i Nordsøen

Da man startede med at lede efter olie og gas i 1960'erne, var der ikke meget viden om mulighederne for at finde olie og gas i Danmark. Den første olie blev fundet tilbage i 1966, og olieproduktionen blev indledt i 1972. Imidlertid var det først fra omkring starten af 1980'erne, at olie- og gasproduktionen for alvor tog fart. Indtil da var aktiviteterne i Nordsøen relativt begrænsede. Både hvad angår produktion og investeringer. Siden starten af 1980'erne er der sket kraftig vækst i olieproduktionen, der bl.a. har bevirket, at Danmark i dag er selvforsynende med olie og gas. Udviklingen i olie- og gasproduktionen har således langt oversteget forventningerne tilbage i 1960'erne.

I de kommende år forventes produktionen at stige lidt i forhold til i dag. Men derefter tyder prognoserne på, at forekomsterne langsomt tømmes, og produktionen falder. Langt den største del af de tilbageværende værdier i Nordsøen forventes således at ligge inden for den eksisterende bevilling, der udløber i 2012, jf. nedenstående figur 1.